

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2026-2030

Gemeente Wierden

Inhoudsopgave

1. Inleiding en doel	2
2. De beleving van de openbare ruimte.....	5
3. Maatschappelijke opgaven	6
4. Beheergroepen	9
5. Kwaliteit en ambitie	11
6. Beheer en onderhoud	14
7. Vervangen en vernieuwen	15
8. Scenario's.....	17
9. Inzichten en advies	20

Datum: 18 november 2025

Afdeling Ruimtelijk Beheer en Realisatie

1. Inleiding en doel

Inleiding

De openbare ruimte vormt het kloppende hart van onze leefomgeving. Het is de plek waar mensen samenkomen, zich verplaatsen, ontspannen en deelnemen aan het maatschappelijk en economisch leven.

Maatschappelijke ontwikkelingen als klimaatverandering, achteruitgang van biodiversiteit, woningtekort, veranderende inzichten qua mobiliteit en de energietransitie hebben gevolgen voor hoe we de openbare ruimte inrichten en beheren.

Daarom zijn in dit document uitgangspunten opgenomen voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte, waarmee een antwoord gegeven kan worden op de uitdagingen van deze tijd. Hiermee geeft dit IBOR kaders voor een integrale aanpak voor onderhoud, vervanging en vernieuwing van de openbare ruimte.

Schoon, heel en veilig

Schoon, heel en veilig - het zijn de bekende uitgangspunten rondom stedelijk beheer. Jarenlang lag daar de focus op bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte. Inmiddels is de aandacht verschoven naar biodiversiteit en klimaat. Dit zijn inrichtingsaspecten die ook gevolgen hebben voor beheer. Wij hanteren nog steeds schoon, heel en veilig als uitgangspunten waarbij het “heel” aspect aangevuld kan worden met biodiversiteit en klimaatmaatregelen. Het aspect “vernieuwd” wordt toegevoegd in dit plan.

Historie

Vanaf 2013 (plan vastgesteld op 18 december 2012) werken we in Wierden met IBOR en aan doorontwikkeling van IBOR. Het laatste plan

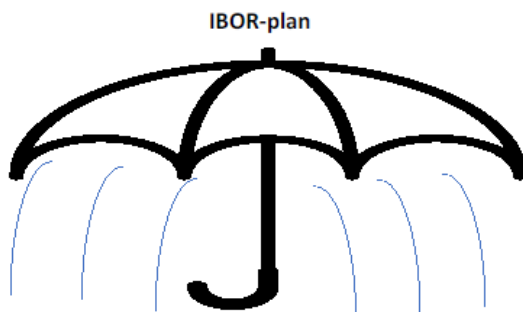
dateert van 2021, toen alleen gericht op beheer. Toen is afgesproken dat er sectoraal beleid opgesteld wordt voor investeringen in groen, water en wegen. Sectoraal beleid is gericht op één onderdeel van de openbare ruimte, bijvoorbeeld water. Wij hadden toen nog niet de mogelijkheden om een samenhangend integraal plan te maken met daarbij ook vervanging. Omdat de data nu beter op orde is kunnen we ook een doorkijk maken en toekomstige vervangingen in beeld brengen. Inmiddels hebben we ook genoeg sectoraal beleid opgesteld zodat we dit nu in de vorm een nieuw Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) kunnen presenteren.

Positie begrenzing

Het IBOR geeft de kaders voor het beheer van de openbare ruimte en vormt daarmee de ‘paraplu’ voor de plannen voor de openbare ruimte binnen de bebouwde kom. Dit IBOR beperkt zich tot de bebouwde kom. Voor buiten de bebouwde kom zijn er sectorale plannen en beheerplannen die meer gericht zijn op functie en minder op beeldkwaliteit.

Focus

De focus ligt op groen, reiniging en wegen in relatie met het water (en het Watertakenplan). De integratie met het beleid voor spelen en bijvoorbeeld mobiliteit is nog niet gedaan. Dit komt bij een volgend IBOR plan. Voor civieltechnische kunstwerken is nog te weinig data beschikbaar.

Diverse beheerplannen per vakdiscipline, zoals groen (bomen) beheerplan, beheerplan wegen e.d.

Het IBOR omvat alle visuele aspecten van elementen in de openbare ruimte. De ambitie is dat groen, wegen, reiniging, civiele kunstwerken, rioleringen, verkeer en verlichting het klein- en groot onderhoud wordt meegenomen.

Doel

Vaststellen van de kwaliteit van de openbare ruimte en inzicht geven in de middelen die nodig zijn om de kwaliteit te borgen.

Onderbouwing doel

De gemeente Wierden werkt met dit integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) aan een strategische en integrale aanpak voor de inrichting en het onderhouden van de openbare ruimte. Daarmee is dit plan breder

dan alleen beheer en in naam ook gewijzigd (voorheen Integraal Beheer Openbare Ruimte).

De gemeente Wierden hanteert een gestructureerde aanpak voor het onderhouden en vernieuwen van de openbare ruimte, met als doel het waarborgen van veiligheid, leefbaarheid en beheersbare kosten op lange termijn.

Het gebruik van geavanceerde beheersystemen en een goed gecoördineerde aanpak voor onderhoud en vernieuwing waarborgt de kwaliteit en functionaliteit van de openbare ruimte op lange termijn. We streven naar een openbare ruimte die op een duurzame en toekomstbestendige manier onderhouden en ingericht wordt, met een duidelijke focus op het behouden en verbeteren van de kwaliteit. De gemeente Wierden staat, net als veel andere gemeenten, voor een grote vervangingsopgave van de openbare ruimte in de naoorlogse wijken. Want uitgestelde vervanging, vraagt namelijk om meer incidenteel onderhoud, wat resulteert in kosten inefficiënt werk.

Systematiek

IBOR is geen statisch plan maar vooral een systematiek om kwaliteit te borgen. Dit doen we cyclisch waarbij de visies en plannen input zijn voor het IBOR. Een visie is belangrijk om te weten waar je naar toe wilt en waarom. De veel omvattende visie is de Omgevingsvisie die we steeds vaker en beter kunnen gebruiken als leidraad voor de openbare ruimte. De visies en beleidsplannen zijn geraadpleegd en staan in bijlage 1.

Looptijd beleidscyclus IBOR

IBOR is continue in ontwikkeling en vooralsnog gaan we uit van een IBOR met een looptijd van vier jaar omdat we nog onderdelen nog verder willen integreren in het plan. In de toekomst willen we een plan opstellen voor acht jaar.

Leeswijzer

Wij beginnen met het benaderen vanuit de inwoners in het hoofdstuk beleving van de openbare ruimte. Daarna de maatschappelijke opgaven waar we met zijn allen voor staan, zowel de inwoner als de gemeente.

Omdat elk aspect van de openbare ruimte een eigen dynamiek heeft leggen wij uit welke beheergroepen wij kennen. Dit omdat we anders omgaan. Zo heeft “spelen” een eigen dynamiek waarbij het kind als gebruiker van de openbare ruimte centraal staat. Anders is het bij mobiliteit waar de weggebruiker een belangrijke stem in heeft. Op hoofdlijnen kijken we naar de afzonderlijke beheergroepen en wat de impact hiervan is op de openbare ruimte.

Een IBOR gaat over de kwaliteit van de openbare ruimte. Die wordt mede bepaald door hoe een wijk is vorm gegeven en in welke periode (en met welke gedachte). Wij beheren en onderhouden de openbare ruimte en willen de functionaliteit behouden. Dat drukken we uit in kwaliteit en we benaderen dit systematisch. Het systeem leggen wij zo goed mogelijk uit in het hoofdstuk kwaliteit en ambitie.

We leggen uit in de hoofdstukken - beheer en onderhoud – en – vervangen en vernieuwen – wat nodig is om kwaliteit en ambitie te behalen. Uiteindelijk wordt aan de hand van scenario’s en het financiële plaatje een voorstel gedaan. Het advies wordt gebaseerd op wat op dit moment haalbaar en betaalbaar lijkt ook ten opzichte van een veelheid aan opgaven waar de gemeente zich over moet buigen in de nabije toekomst.

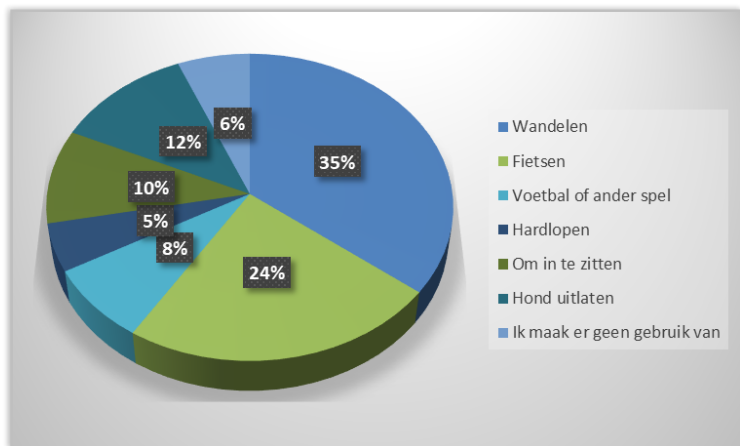

2. De beleving van de openbare ruimte

In 2024 hebben we gevraagd aan inwoners hoe zij de openbare ruimte gebruiken en er ervaren. De resultaten van deze enquête staan in bijlage 2. Een paar belangrijke aspecten willen we belichten

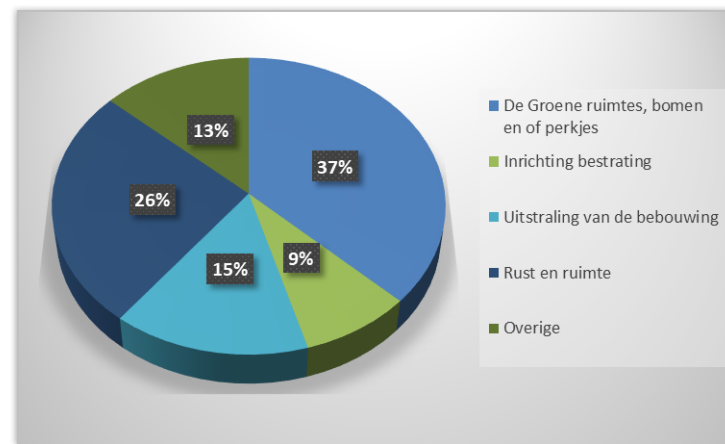
Hoe wordt de openbare ruimte gebruikt?

Naast het functionele, bijvoorbeeld naar het werk gaan, wordt de openbare ruimte goed gebruikt om te wandelen, fietsen en verder in te verblijven.

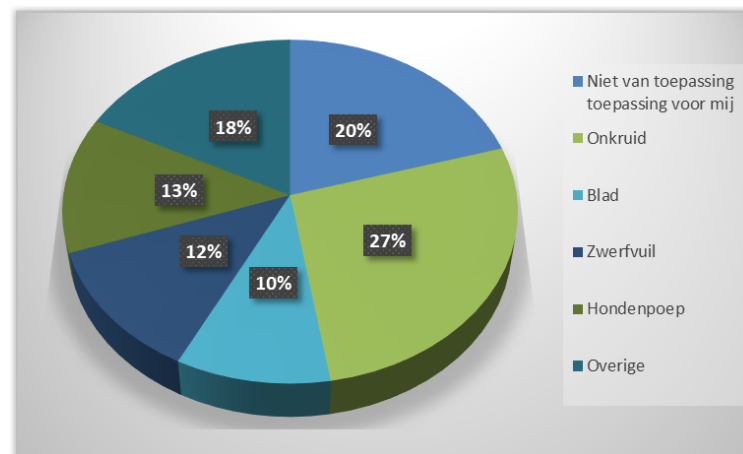
Wat vinden de inwoners mooi aan de buurt?

Inwoners waarderen de openbare ruimte. De meeste inwoners waarderen de openbare ruimte met een 8, het gemiddelde bedraagt een 6,7. Vooral de groene ruimte wordt gewaardeerd.

Ziet de straat er opgeruimd uit?

Meer dan 72% vindt dat de straat er opgeruimd uit ziet. Inwoners geven aan dat de hoeveelheid onkruid het meest storend is. Dat is opmerkelijk omdat traditioneel zwerfvuil en hondenpoep hoger scoren. Dat betekent ook dat in het IBOR meer aandacht moet komen voor onkruidbeheersing.

3. Maatschappelijke opgaven

Het IBOR kan niet los gezien worden van maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat. Daarom benoemen we deze.

Sociale werklocatie

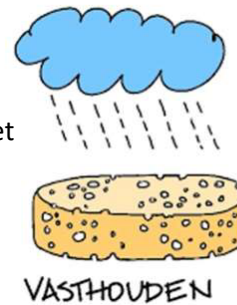
Voor veel medewerkers is het onderhoud van de openbare ruimte een veilige werklocatie waar ze hun talenten kunnen uitoefenen. Veel maatschappelijke opgaven die in dit hoofdstuk staan kunnen deels ingevuld worden door mensen die goed zijn in onderhoud maar lastig te plaatsen zijn in een bedrijf.

Klimaatadaptie

Een effectieve inrichting van de openbare ruimte kan helpen om wateroverlast te beperken en waterschaarste te voorkomen. We werken daarom aan een klimaatadaptieve openbare ruimte richting 2050. Bebouwde gebieden zijn daarbij gevoelig voor hittestress, vooral tijdens warme zomers. Het is daarom belangrijk om bij de inrichting van de openbare ruimte aandacht te besteden aan het planten van bomen en het uitbreiden van het groenareaal.

Extra openbaar groen wordt gebruikt om hemelwater op te vangen waardoor het stedelijke watersysteem minder wordt belast. In de openbare ruimte wordt water opgevangen en werken we volgens de hemelwater-trits met de voorkeursvolgorde: benutten en besparen, vasthouden en infiltreren, bergen en pas dan afvoeren van regenwater.

Naast meer ruimte voor waterberging willen we ook de gemengde riolering vervangen door een gescheiden stelsel in wijken waar dat nog niet zo is.

Mobiliteit

De basis voor de ruimtelijke inpassing van mobiliteit sluit aan bij de doelen die we hebben gesteld. Uitgangspunten daarbij zijn dat we korte verplaatsingen doen we lopend of op de fiets. We hanteren het STOMP principe. STOMP staat voor Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsdiensten en Personenauto.

Bij het STOMP-ontwerpprincipe staat de auto niet langer centraal bij de inrichting van de ruimte, maar gaan we eerst uit van de voetganger (Stappen) en vervolgens de fietser (Trappen), OV en Mobiliteitsdiensten. Als laatste wordt de privéauto meegenomen. STOMP is ingegeven door duurzame mobiliteit.

Belangrijk bij de inrichting van de wegen is dat deze zo worden ingericht dat weggebruikers op basis van de inrichting kunnen afleiden welk gedrag er van hen wordt verwacht.

Ontmoeten en bewegen

De openbare ruimte speelt een cruciale rol in het faciliteren van sociale interactie. Goed ingerichte pleinen, parken en straten nodigen uit tot ontmoeting, wat de sociale cohesie versterkt. Een aantrekkelijke en goed

ingerichte leefomgeving stimuleert ook een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Wie in een groene omgeving leeft, voelt zich gezonder en bezoekt minder vaak de huisarts. Het is daarom essentieel om bij de inrichting van de openbare ruimte aandacht te besteden aan elementen die ontmoeting en activiteit stimuleren, zoals bankjes, groen, speelplekken en sportfaciliteiten.

Veiligheid en toegankelijkheid.

Naast een goed netwerk van voetgangersvoorzieningen is de kwaliteit van deze voorzieningen ook erg belangrijk. Iedereen moet goed gebruik kunnen maken van de infrastructuur. Het is belangrijk dat bijvoorbeeld ouderen, mensen met een beperkingen geen hinder ondervinden in het gebruik van de openbare ruimte.

Belangrijk is om bij herinrichtingen goed aandacht te hebben voor de toegankelijkheid.

Fietsroutes moeten niet alleen verkeersveilig maar ook sociaal veilig zijn. Het aanbrengen van openbare verlichting is daarbij niet genoeg. De routes moeten door het tracé en de inrichting op alle momenten van de dag sociaal veilig aanvoelen.

Fietstunnels en andere voorzieningen moeten altijd goed verlicht worden.

Duurzaamheid en circulariteit

Duurzaamheid en circulariteit wordt vertaald door slim te werken en duurzame(re) materialen toe te passen. Naast het materiaal moet ook gekeken worden naar de inzet die er gepleegd wordt. Wij streven daarom om de levensduur van onze werken te vergroten door een hogere kwaliteit toe te passen.

Biodiversiteit en ecologie

We vinden het belangrijk om de biodiversiteit te beschermen en zo de bijbehorende ecosystemen in stand te houden. Dit draagt niet alleen bij aan de instandhouding van beschermde soorten, maar wapent ons ook beter tegen ziekten en plagen, overlast van bijvoorbeeld eikenprocessierups en invasieve exoten. De komende jaren zetten we ons in om de natuurwaarden te behouden en te versterken, onder andere door in te zetten op verschillende soorten groen, gelaagdheid en een groen-blauwe structuur.

Energietransitie

“Ruimtebeslag van energie-infra Elektriciteitsstations, trafohuisjes en kabels kennen eigen ruimtelijke eisen en visuele effecten en vragen om nieuwe afwegingen van ruimteclaims.”, zo stelt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Zeker nu omdat Wierden voor duurzame Warmtebronnen afhankelijk is/wordt van elektriciteit omdat warmtebronnen ontbreken.

Er zullen meer trafohuisjes in de openbare ruimte komen en de leidingen gaat de aanleg van waterberging en aanplant van bomen bemoeilijken. De VNG heeft een Handreiking Ruimtelijke inpassing van energie-infra uitgebracht die in Wierden nog niet is geïmplementeerd.

Gebruik van de ondergrondse ruimte

De ondergrondse ruimte herbergt een complex netwerk van kabels, leidingen, riolering en bijvoorbeeld wortels van bomen. Met de energietransitie en andere stedelijke ontwikkelingen neemt de druk op deze ruimte toe. Het is daarom noodzakelijk om bij projecten in de openbare ruimte al in een vroegtijdig stadium na te denken over het (toekomstige) ruimtegebruik en de ordening van de ondergrond. Een efficiënte en duurzame omgang met de beschikbare ondergrondse ruimte is essentieel om conflicten te voorkomen en de functionaliteit van vitale systemen te waarborgen.

4. Beheergroepen

De openbare ruimte is opgebouwd uit een aantal beheergroepen. In dit IBOR is onderscheid gemaakt in de volgende beheergroepen: groen, meubilair, reiniging, wegen, civiele kunstwerken en water.

De volgende beheergroepen zijn te onderscheiden:

Civiele kunstwerken

Civiele kunstwerken zoals bruggen, tunnels en viaducten moeten veilig, functioneel en in goede staat van onderhoud verkeren. Periodiek worden alle civiele kunstwerken visueel geïnspecteerd en, waar nodig, technisch geïnspecteerd. In 2025 is begonnen met het constructief doorrekenen van bruggen welke in het beheer zijn van de gemeente door de toename van de verkeersintensiteit en gewicht van voertuigen. Daarnaast hebben 10 bruggen een leeftijd van 50 jaar of ouder waarbij andere ontwerpeisen golden in de periode van aanleg.

Openbare Verlichting

De missie voor de openbare verlichting in de gemeente Wierden is om tot een duurzaam areaal openbare verlichting te komen, met als doel het bieden van een veilige omgeving voor de burger voor de lange termijn, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Riool

Het rioolstelsel moet betrouwbaar en toekomstbestendig zijn, met een goede scheiding tussen afvalwater, hemelwater en grondwater om wateroverlast en vervuiling van oppervlaktewater te voorkomen. Waar mogelijk wordt hemelwater lokaal geïnfiltreerd, gebufferd en hergebruikt, zodat de druk op het rioolstelsel wordt verminderd. Riolen worden

preventief onderhouden en gecontroleerd op verstoppingen, lekkages en constructieve stabiliteit. Deze uitgangspunten zijn benoemd en eveneens vastgelegd in het Watertakenplan.

Reiniging (IBOR)

Het onkruidvrij houden van verharding, het vegen en zwerfvuilbeheersing zijn reinigingstaken. De reiniging bepaalt voor een groot deel hoe schoon de openbare ruimte ervaren wordt. Deze werkzaamheden zijn in 2025 in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat er een ondercapaciteit is. Dit is vastgelegd in het beheerplan Reiniging.

Spelen

De komende jaren ligt er in Wierden een cyclische vervangingsopgave voor speelvoorzieningen voor het vernieuwen van het areaal buiten de oude wijken. Naarmate speelplekken het einde van hun technische levensduur bereiken, benutten we deze momenten om onze beleidsuitgangspunten mee te nemen en het speelaanbod toekomstbestendig te maken. Daarbij zetten we in op meer variatie, inclusiviteit, natuurlijke speelaanleidingen en een beter aanbod voor oudere jeugd.

Groen (IBOR)

Het groenareaal in Wierden moet bijdragen aan biodiversiteit, ecologische waarde en een prettige leefomgeving. Waar mogelijk wordt ecologisch beheer toegepast. Het voorstel is om op basis van vooraf gestelde criteria geschikt areaal te selecteren.

Straatmeubilair

De kwaliteit en omvang van het straatmeubilair waaronder bankjes en prullenbakken is over het algemeen goed.

Verkeers- voorzieningen en - meubilair

Er is nu nog geen goed beeld bij de verkeersvoorzieningen omdat deze nog niet digitaal zijn vastgelegd. Dit is nog in ontwikkeling. Denk hierbij aan versmallingen, borden etc.

Watergangen

Ten aanzien van klimaatadaptatie en ecologische ambities wordt voorgesteld de watergangen in beeld te brengen evenals de hoogte van duikers, de stroming van het water en vegetatiekwaliteit. Dit samen met de eerder gemaakte inventarisatie geeft een goed beeld van de situatie in het buitengebied. Op basis daarvan kan bepaald worden of en welke activiteiten worden uitgevoerd.

Wegen (IBOR)

De gemeente heeft een zorgplicht voor het veilig houden van de openbare wegen voor weggebruikers. Elke twee jaar worden deze wegen visueel geïnspecteerd op o.a. scheuren, rafeling en vlakheid. De resultaten van deze inspecties worden verwerkt in het beheerprogramma waaruit een uitvoeringsplanning volgt voor de opvolgende vijf jaar. Voor wegen bestaat een opgave om achterstanden in het onderhoud weg te werken in aansluiting op de vervanging van de oude wijken. De kwaliteit gaat achteruitgaat tot een punt waarop regulier onderhoud niet meer toereikend en effectief is.

5. Kwaliteit en ambitie

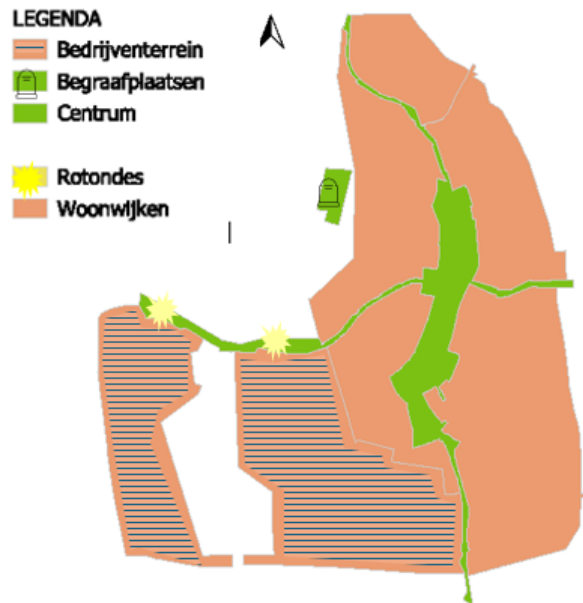
Beeldmeetlatten

In Wierden werken we met de landelijk geüniformeerde CROW-beeldmaatlatten. Deze systematiek hanteert 5 niveaus (A+, A, B, C en D) van beeldkwaliteit. Hierbij geldt dat A+ het hoogste niveau en D het laagste is. Voor de sturing op beeldkwaliteit gaan we ervan uit dat tenminste 90% van de openbare ruimte voldoet aan het vastgestelde niveau. Een voorbeeld van een meetlat staat hiernaast.

	Wel acceptabel		Gevraagd niveau	Ingrijpen	Niet acceptabel
	A+	A	B	C	D
*	De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
*	gemiddelde lengte overgroeïende beplanting	gemiddelde lengte overgroeïende beplanting	gemiddelde lengte overgroeïende beplanting	gemiddelde lengte overgroeïende beplanting	gemiddelde lengte overgroeïende beplanting
*	0 cm per 100m ¹	≤ 5 cm per 100m ¹	≤ 15 cm per 100m ¹	≤ 25 cm per 100m ¹	> 25 cm per 100m ¹
*	maximale lengte overgroeïende beplanting	maximale lengte overgroeïende beplanting	maximale lengte overgroeïende beplanting	maximale lengte overgroeïende beplanting	maximale lengte overgroeïende beplanting
*	0 cm	≤ 30 cm	≤ 30 cm	≤ 45 cm	> 45 cm

Gebiedstypen

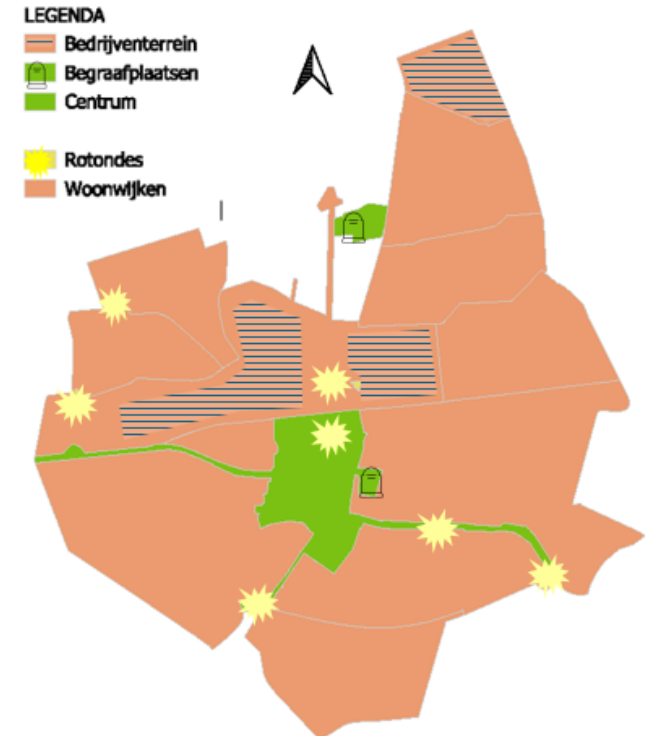
Per gebied kan het onderhoud in een verschillend niveau worden uitgevoerd. De gebieden zijn vastgelegd op kaart op buurtniveau.

<= Enter

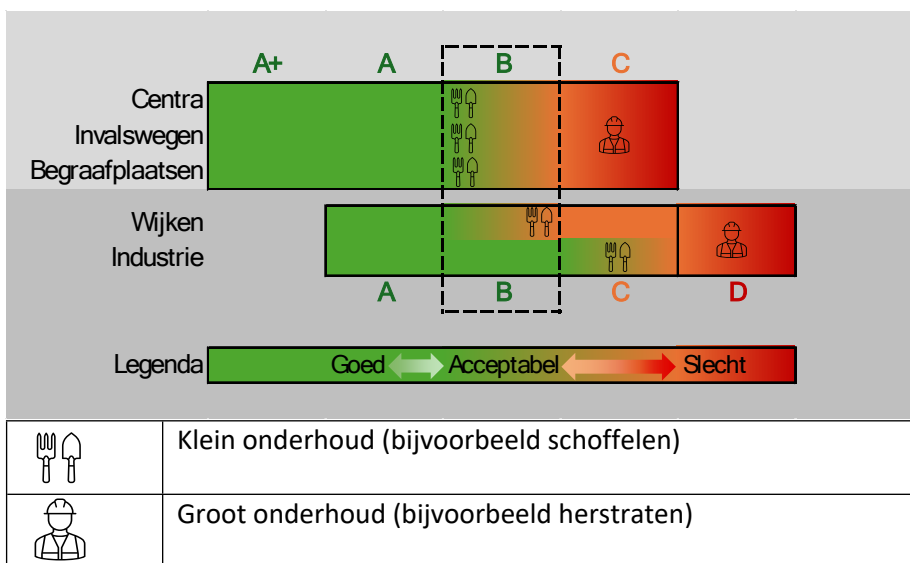
Hoge Hexel (niet afgebeeld)

Wierden=>

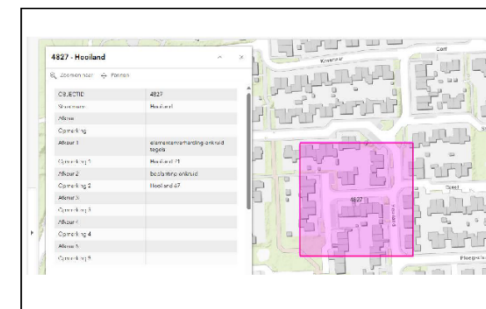
Beeldkwaliteitsniveau (ambitie)

Wij onderhouden de openbare ruimte sinds 2021 op verschillende niveaus, per gebiedstype. Het streefniveau voor de totale openbare ruimte is B waarbij een C en een D niet meer acceptabel zijn. Voor de centra, invalswegen en begraafplaatsen streven we naar een A als is een B is nog steeds acceptabel en een C niet. Een D niveau is niet acceptabel in de wijken of industriegebieden. Bij groeizaam weer (veel onkruid groei) wordt in een wijk eerder ingegrepen dan op een industriegebied. A+ niveau komt alleen voor kort na aanleg of reconstructie, een A niveau komt voor vlak na onderhoud.

Inspecties

Om te controleren of de kwaliteit nog acceptabel is wordt er geïnspecteerd. Dit gebeurt technisch (weginspecties) en op beeld. De software selecteert telkens een aantal willekeurige locaties door de gemeente. Die worden gecontroleerd. Dit wordt met een tablet vastgelegd, en voorzien van foto's en een inspectierapport. Zie hiernaast.

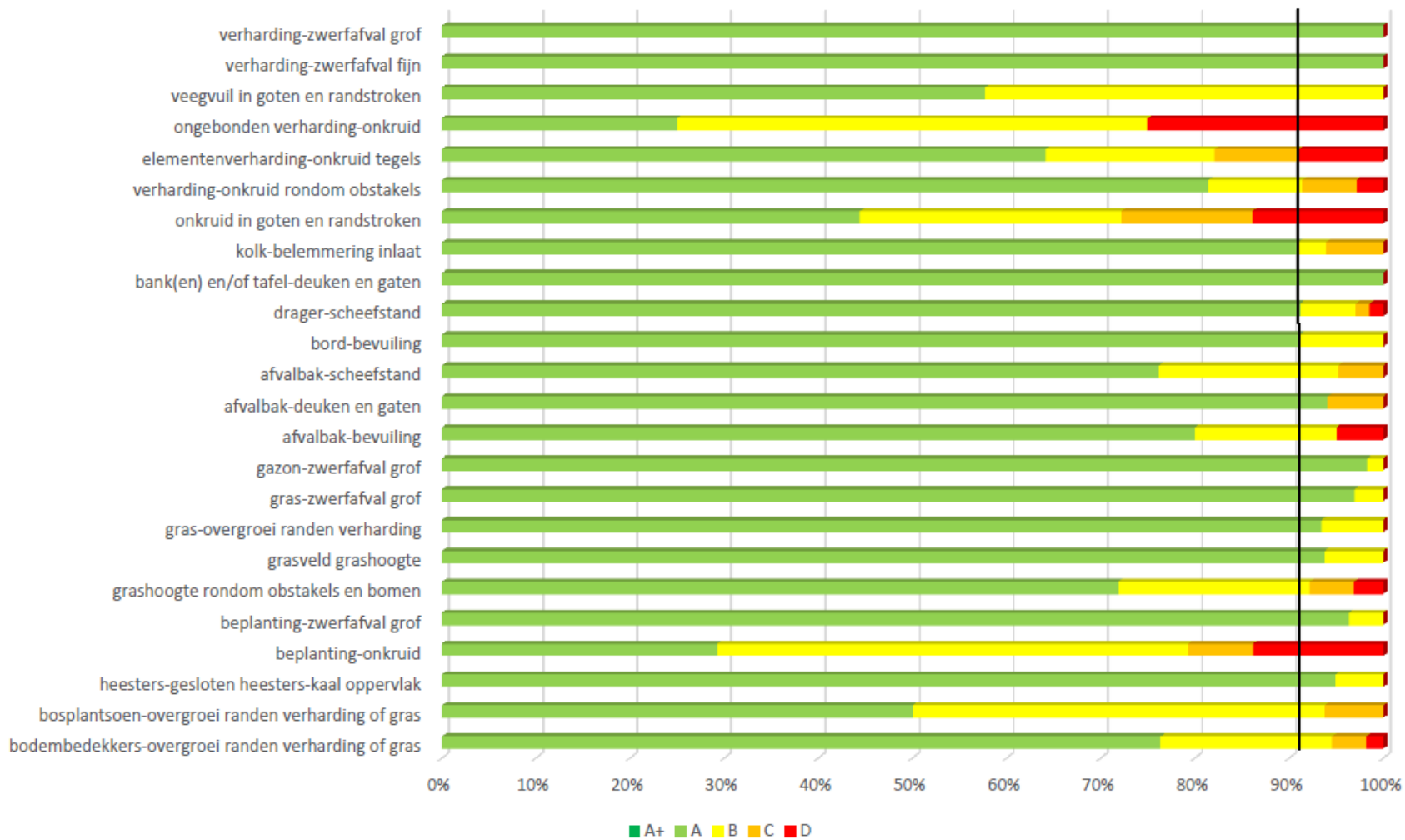

De resultaten hiervan worden gerapporteerd aan de buitendienst. Zij kunnen zo nodig onderhoud uitvoeren.

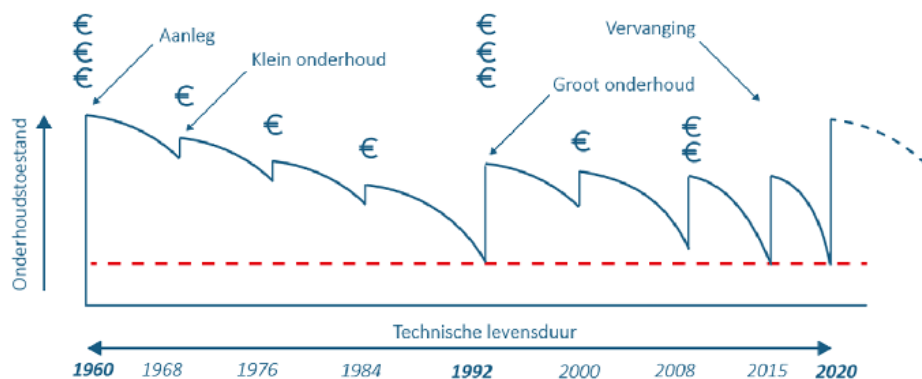
De continue monitoring biedt daarnaast inzicht in trends en knelpunten, wat benut wordt om het onderhoudsproces waar mogelijk verder te optimaliseren en efficiënter in te richten. Maar ook om te bekijken waar groot onderhoud of vervanging nodig is.

Een voorbeeld van een rapportage staat hieronder. De zwarte 10% lijn is bepalend. Rood (D-niveau) mag eigenlijk niet voorkomen. In dit voorbeeld is goed te zien dat in een warm en nat groeiseizoen het niveau onkruidbeheersing niet gehaald wordt.

6. Beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud is gericht op het in stand houden van de openbare ruimte. De beheercyclus van de openbare ruimte begint bij de aanleg waarbij een hoog kwaliteitsniveau wordt bereikt (A+). Vanaf dat moment neemt de kwaliteit geleidelijk af door slijtage en externe factoren. Om deze afname te beheersen en de levensduur te verlengen, wordt regelmatig klein onderhoud uitgevoerd. Wanneer de kwaliteit verder verslechtert, wordt groot onderhoud noodzakelijk om een structurele kwaliteitsimpuls te geven.

Uiteindelijk bereikt een straat het einde van zijn technische of economische levensduur, waarna vervanging de enige logische stap is. Hierbij wordt opnieuw een hoog kwaliteitsniveau nagestreefd, waarmee de cyclus opnieuw begint. Door klein onderhoud, groot onderhoud en vervanging strategisch te plannen, blijft de openbare ruimte veilig, functioneel en duurzaam, terwijl kapitaalvernietiging wordt voorkomen en middelen efficiënt worden ingezet.

Klein Onderhoud

De strategie voor het klein onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het borgen van het gewenste kwaliteitsniveau. Het uitgangspunt is om het onderhoud planmatig en doelmatig uit te voeren, met een continue focus op kwaliteit, efficiëntie en voorspelbaarheid. De kwaliteit van het onderhoud wordt structureel gemonitord door middel van de periodieke inspecties.

Groot Onderhoud

Binnen de verschillende beheergroepen worden periodiek inspecties uitgevoerd. De resultaten van deze inspecties vormen de basis voor de technische onderhoudsplanning. Deze plannings worden intern integraal afgestemd om weloverwogen keuzes te maken ten aanzien van de uit te voeren werkzaamheden. Kwaliteit is hierbij leidend. In principe worden geen grote onderhoudswerkzaamheden meer uitgevoerd in gebieden die zijn aangewezen voor integrale vernieuwing. Uitzonderingen worden gemaakt wanneer maatregelen noodzakelijk zijn om de veiligheid te waarborgen, bijvoorbeeld als de kwaliteit onder de minimale norm (niveau C of D) zakt.

7. Vervangen en vernieuwen

Wat is vervangen en wat is vernieuwen?

Vervangen is duurzame materialen hergebruiken en minder duurzame materialen vervangen door duurzame materialen waardoor de levensduur van de openbare ruimte verlengd wordt. Vernieuwen is de inrichting wijzigen waardoor vervangen samengaat met ambities op het gebied van water, mobiliteit, klimaat en biodiversiteit. Deze ambities staan in de sectorale beleidsplannen en in de visies waaronder de Omgevingsvisie.

Welke strategie hanteren we bij vernieuwing?

Bepaalde wijken in de gemeente Wierden zijn verouderd. Onderhoud is dan niet meer toereikend en effectief. In deze wijken dient de openbare ruimte vernieuwd te worden.

Het zorgvuldig en onderbouwd prioriteren en afwegen van vernieuwen van de openbare ruimte is een belangrijke stap om de veiligheid en gezondheid van gebruikers te waarborgen, en tegelijkertijd de kosten op lange termijn in de hand te houden.

De basisgedachte kan zijn dat vervangen en vernieuwen samengaan met het moment waar we van inschatten dat de openbare ruimte “op” en afgeschreven is. Daarom is het bepalen van het moment van vervanging belangrijk.

Impressie van een straat voor en na vernieuwing =>

Welke strategie hanteren we bij vervanging?

Vervangen is (tussentijds) nodig is voor beheergroepen die een kortere “levenscyclus” hebben vanuit gebruik of kwaliteit. Denk bijvoorbeeld aan spelen. Het is niet zinvol om meer dan vijftig jaar een speeltoestel te onderhouden, de samenstelling van de bewoners is dan al veranderd. Technisch kan het ook verstandig zijn te vervangen. Beplanting en trottoirs gaan bijvoorbeeld minder lang mee dan de riolering.

Bestaand

Nieuw

Afschrijvingstermijnen

Het voorstel is om afschrijvingstermijnen in de openbare ruimte te gaan hanteren zodat deze beter aansluiten bij de technische levensduur en cyclisch beheer. Dat betekent dat we gaan werken met de termijnen van 70 en 35 jaar op een enkele uitzondering na.

Lang cyclisch hanteren we minimaal 70 jaar voor de riolering en openbare ruimte. Bij voorkeur middels een integrale wijkaanpak. Dat betekent dat de inrichting ook aangepast wordt. Meer biodiversiteit, klimaatmaatregelen etc.

Kort cyclisch hanteren we bijvoorbeeld:

- a) Ca. 35 jaar voor beplanting
- b) Ca. 35 jaar voor trottoirs

Met deze afschrijvingstermijnen sluiten we aan bij de ambitie om onderhoud en vernieuwing cyclisch in te plannen waarbij we integraal werken mogelijk maken, met zo min mogelijk kans op kapitaalvernietiging.

Berekening vervangingen

Er zijn verschillende methodes om in te schatten hoeveel er vervangen moet worden. We kiezen voor twee methodes:

1. Voor wegen en riolering wordt met de technische levensduur gerekend vanaf het moment van aanleg of vervanging. Dit zijn kapitaalintensieve investeringen waarbij het materiaal niet meer te hergebruiken is omdat bijvoorbeeld het beton vergaan is door gebruik en weersinvloeden. Het achterstallig onderhoud wordt daarmee beter inzichtelijk. Dit noemen we werkelijke levensduur.
2. Voor groen wordt gerekend met het areaal gedeeld door de levensduur. Dit is puur een theoretische benadering, dit noemen we de gemiddelde levensduur. De hoeveelheden zijn getoetst aan de praktijk.

Berekeningen vervangingen in aantallen (op jaarbasis)						
Beheergroep	Methode	Aantallen totaal	Eenheid	Gem. levensduur	Vervanging	Percent.
Bomen binnen bebouwde kom	Gemiddeld	6.600	stuks	70	94	1,4%
Gazon en kruidachtigen	Gemiddeld	412.000	m2	70	5885	1,4%
Beplanting (Heesters)	Gemiddeld	155.000	m2	35	4428	2,9%
Beplanting (Bosplantsoen)	Gemiddeld	200.000	m2	70	2857	1,4%
Beheergroep	Methode	Aantallen totaal	Eenheid	Levensduur	Vervanging	Percent.
Wegen: rijbaan	Werkelijk	440.500	m2	+70	5000	1,1%
Wegen: trottoirs	Werkelijk	310.000	m2	+35	7100	2,3%
Beheergroep (Buiten IBOR)	Methode	Aantallen totaal	Eenheid	Gem. levensduur	Vervanging	Percent.
Bomen buiten bebouwde kom	Gemiddeld	12.800	stuks	100	128	1,0%

8. Scenario's

Dit hoofdstuk beschrijft drie scenario's en bijbehorende consequenties:

1. Veilig
2. Schoon, heel (en veilig)
3. Schoon, vernieuwd (en veilig)

Schoon, heel en veilig hebben elk een ander doel, alhoewel overlap aanwezig is. Bij veilig kan een kapotte tegel of een gebutste paal kan nog steeds veilig zijn, terwijl de tegel en de paal niet meer heel zijn. Een voetpad vol blad is niet schoon en bij nat weer ook niet veilig, want glad. Geen van de genoemde scenario's biedt invulling aan de grote vervangingsopgaven voor de lange termijn.

Veilig: niet schoon, alleen functioneel

In dit scenario wordt gestuurd op een voldoende (technisch) veilige openbare ruimte. Het kwaliteitsniveau zal afzakken naar een C/D-niveau. Beplantingsvakken worden niet vervangen en alleen veilig gehouden. Onkruid op verharding en in de plantvakken zal toenemen. Het onderhoud neemt toe omdat vervangingen achterwege blijven. Gedurende de looptijd van het plan zal de positieve beleving van de openbare ruimte geleidelijk afnemen.

Schoon en heel (en veilig): bestaande ambitie

De huidige situatie wordt voortgezet en "bevroren". Gestuurd wordt op een gemeente-breed B-niveau en een iets intensiever onderhoud op de Accentplekken, Begraafplaatsen en in Centra. Dat betekent dat Wierden schoon blijft. Om dit te bereiken is ten opzichte van het vorige IBOR wel vervanging nodig want een openbare ruimte die niet "heel" is kan ook niet schoon gehouden worden.

Ook hebben we geconstateerd dat de kwaliteit negatief beïnvloed wordt door de reiniging, met name onkruidbeheersing (en vegen). Daar zijn een aantal aanwijsbare redenen voor:

- Het areaal is toegenomen door uitbreidingswijken, de veegcapaciteit is hetzelfde gebleven;
- Door klimaat (nat/warm) groeit er meer onkruid;
- Er worden geen onkruidbestrijdingsmiddelen meer gebruikt.

Om "schoon" te realiseren is extra capaciteit nodig.

Voor wijken ouder dan 50 tot 80 jaar accepteren we een lager niveau(C) om uiteindelijk bij een rioolvervanging de volledige openbare ruimte te vernieuwen. Dit geldt bijvoorbeeld voor Wierden West. Het wordt eerst slechter voordat het beter wordt. Uiteindelijk leidt dit scenario tot een, voor nu acceptabele, hoeveelheid achterstallig (groot-) onderhoud.

Vernieuwd(+heel,schoon,veilig): toekomstbestendig Wierden

We gaan zoveel mogelijk groot onderhoud en vervangingen gecombineerd uitvoeren. De openbare ruimte wordt voorzien van een nieuwe inrichting waarin meer ruimte is voor water en biodiversiteit en langzaam verkeerdeelnemers (vernieuwing). We doen dit op basis van levensduurverwachtingen.

Achterstanden lopen niet verder op. Uiteindelijk leidt ook dit scenario tot een, voor nu acceptabele, hoeveelheid achterstallig (groot-) onderhoud. Waar de kwaliteit afdaalt naar een C wordt ingegrepen om dit vervolgens weer minimaal op een B te krijgen. Oudere wijken worden tussentijds voorzien van een nieuwe(re) inrichting tenzij er gewacht kan worden op een rioolrenovatie.

Financiering

De financiering van de openbare ruimte bestaat ruwweg uit drie kostencomponenten. Namelijk klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingen. Daarbij is er een “grijs” gebied tussen groot onderhoud en vervangingen. In deze paragraaf gaan we uit dat grootonderhoud kort-cyclisch is (35 jaar) en vervanging lang-cyclisch (70 jaar). Bijvoorbeeld het trottoir herstraten is groot onderhoud en de wegbaan reconstrueren is vervanging. Vaak gaat vervanging samen met vernieuwing waarin meer ruimte voor bomen en water ingebed wordt. In een aparte bijlage staan de berekeningen.

Klein onderhoud

Bedragen in structurele jaarlasten.

1. Klein Onderhoud				
Beheergroep	Veilig (bestaand)	Schoon en Heel	Vernieuwd	Opmerkingen
Reiniging	€ 332.000,00	€ 464.500,00	€ 464.500,00	Extra vegen en onkruidbeh. op verharding
Bomen binnen bebouwde kom	€ 155.000,00	€ 155.000,00	€ 155.000,00	
Gazon en kruidachtigen + Beplanting	€ 997.000,00	€ 997.000,00	€ 997.000,00	
Wegen: rijbaan	€ 197.150,00	€ 197.150,00	€ 197.150,00	
Wegen: trottoirs				
Subtotaal (1)	€ 1.681.150,00	€ 1.813.650,00	€ 1.813.650,00	
Extra middelen benodigd	€ -	€ 132.500,00	€ 132.500,00	Extra vegen en onkruidbeh. op verharding
Dekking		€ -132.500,00	€ -132.500,00	Vanuit rioolheffing en afvalstoffenheffing

Groot onderhoud

Bedragen in gemiddelde jaarlasten voor 2027 t/m 2030.

2. Groot Onderhoud				
Beheergroep	Veilig (bestaand)	Schoon en Heel	Vernieuwd	Opmerkingen
Reiniging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Bomen binnen bebouwde kom Gazon en kruidachtigen + Beplanting	€ 228.000,00	€ 228.000,00	€ 228.000,00	
Wegen: rijbaan	€ 500.000,00	€ 500.000,00	€ 500.000,00	
Wegen: trottoirs				
Subtotaal (2)	€ 778.000,00	€ 778.000,00	€ 778.000,00	
Extra middelen benodigd	€ -	€ -	€ -	

Vervangingen en vernieuwing

Hieronder staan de bedragen voor vervanging incl. investeringen.

3. Vervangingen en vernieuwing				
Beheergroep	Veilig (bestaand)	Schoon en Heel	Vernieuwd	Opmerkingen
Reiniging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Bomen binnen bebouwde kom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Vervanging bomen => groot onderhoud
Gazon en kruidachtigen + Beplanting	n.v.t.	€ 31.000,00	€ 31.000,00	
Wegen: rijbaan				middels kapitaalsinvesteringen
Wegen: trottoirs				middels kapitaalsinvesteringen
Subtotaal (3)	€ -	€ 31.000,00	€ 31.000,00	
Extra middelen benodigd	€ -	€ 31.000,00	€ 31.000,00	
4. Kapitaallasten vernieuwing				
Beheergroep	Veilig (bestaand)	Schoon en Heel	Vernieuwd	Opmerkingen
Achterstand troittoirs inlopen	n.v.t.	n.v.t.	€ 59.000,00	Op basis van huidige achterstand, jaarlast 2030
Achterstand troittoirs gelijkblijvend	n.v.t.	€ 13.700,00	n.v.t.	
Groenvisie: extra bomen en biodiversiteit	n.v.t.	n.v.t.	€ 12.700,00	€ 50.000 investering / jaarlast 2030
Wierden West: herinrichting 2028+2029	n.v.t.	€ 21.235,00	€ 21.235,00	Opgave vanuit watertakenplan 2026-2029; jaarlast 2030
Wierden Oost: herinrichting 2030 >	n.v.t.	€ 11.300,00	€ 11.300,00	Toekomstige opgave watertakenplan 2030-2033; jaarlast > 2030
Subtotaal (4)	€ -	€ 46.235,00	€ 104.235,00	
Extra middelen benodigd (2027 - 2037 -	€ -	€ 46.235,00	€ 104.235,00	Jaarlasten (rente+afschrijving 2030)

9. Inzichten en advies

Breder perspectief en inzicht

Het integraal afwegen van de budgetten, waaronder de budgetten in de openbare ruimte, doen we tijdens de behandeling van de nota meerjarenbeleid en de begroting. Investerings worden afgewogen en daarbij worden er keuzes gemaakt. Op dit moment wordt de openbare ruimte nog niet zo slecht ervaren dat er vanuit de beleving, gevoel en sentiment prioriteit aan wordt gegeven.

Historisch perspectief

Vanaf 2010 is er bezuinigd, dit heeft geleid tot een langzame achteruitgang van de openbare ruimte. In 2021 is er bij het IBOR toen ook gekozen om niet direct over te gaan tot investeringen. Dit vanwege de financiële situatie toen. Overeenkomstig de verwachtingen is de kwaliteit redelijk intact gebleven, al zien we dat de beeldkwaliteit afneemt. In de jaren '70 en '80 is er veel gebouwd en groot deel van de openbare ruimte stamt ook uit deze periode. De openbare ruimte is daar nu (2026) en straks (2030) meer dan 50 jaar oud.

Huidig en toekomstig perspectief en inzicht

Voorlopig ligt de focus op instandhouding van de openbare ruimte en onze mobiliteit- en riool-/water projecten. Het gebruik van de openbare ruimte is wel geïntensiveerd door toename inwoners en autogebruik. De houdbaarheid van de materialen is beperkt er ontstaan schades en gebreken. De onderhoudskosten nemen toe. Het is praktischer om tijdig te vervangen en achterstanden niet verder op te laten lopen. Op termijn kan dit goedkoper uitvallen.

Er is een punt of no-return waar de achterstand niet meer ingehaald kan worden. Zover is het nu nog niet!

Financieel perspectief

Financieel gezond op lange termijn is een stabiel patroon van investeren en sparen. Sparen voor de openbare ruimte is vanaf het moment na aanleg niet gebeurd. Samenvattend per scenario:

Argumenten tegen

- De verwachting is dat de openbare ruimte binnen vier jaar, niet de ondergrens bereikt.
- Een hoog ambitieniveau doet een groot beroep aan middelen.

Samenvatting				
Onderdeel	Veilig (bestaand)	Schoon en Heel	Vernieuwd	Opmerkingen
1. Klein Onderhoud	€ 1.681.150,00	€ 1.681.150,00	€ 1.681.150,00	
Reinigen		€ 132.500,00	€ 132.500,00	Extra inspanningen vegen en onkruid op verharding
Dekking		€ -132.500,00	€ -132.500,00	Dekking vanuit rioolheffing en afvalstoffenheffing
2. Groot Onderhoud	€ 778.000,00	€ 778.000,00	€ 778.000,00	
3. Vervangingen en vernieuwing	€ -	€ 31.000,00	€ 31.000,00	
4. Kapitaallasten vernieuwing	€ -	€ 46.235,00	€ 104.235,00	
Totaal	€ 2.459.150,00	€ 2.536.385,00	€ 2.594.385,00	
Bestaand budget	€ 2.459.150,00	€ 2.459.150,00	€ 2.459.150,00	
Aanvullend budget (jaarlast 2030)	€ -	€ 77.235,00	€ 135.235,00	

Advies

Het advies is:

Kies voor het scenario "Vernieuwd" !

Gevolgen scenario "Vernieuwd".

- Dit scenario geeft aan de doelstellingen van de Toekomstvisie: een groener biodiverser en klimaatbestendige openbare ruimte.
- Rioolrenovaties gaan samen met een nieuwe openbare ruimte (werk met werk).
- De kwaliteit blijft behouden, verdere achteruitgang blijft achterwege.

Bijlagen

Bijlage 1: Relatie met andere plannen

Bijlage 2: Analyse enquête 2024

Bijlage 3: IBOR Bijlage wegen

Bijlage 4: IBOR Bijlage groen

Bijbehorend document

Groenvisie Wierden 2025 -2033.

Bijlage 1: Relatie met andere plannen

Lokale woonagenda 2022-2026

Inwoners wonen in een schone, veilige en toegankelijke omgeving en zij zijn betrokken bij de inrichting van hun eigen leefomgeving. Prettig wonen in de gemeente Wierden maakt dat de inrichting van de wijken en kernen uitnodigt tot ontmoeten en bewegen. Een leefomgeving die zowel groen als klimaat adaptief is beperkt ook negatieve gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast. We werken aan een groene leefomgeving die klimaat adaptief is en positief bijdraagt aan de gezondheid van onze inwoner.

Toekomstvisie

In de Toekomstvisie 2030 staat waar we willen staan als gemeente, hierin staat onder andere:

We creëren we ruimte voor groen, water en biodiversiteit. Met een openbare ruimte die schaduwrijk is, hittestress voorkomt en uitdaagt om te ontmoeten en bewegen. Daarnaast nodigt een groene omgeving uit tot ontspannen. Een gezonde leefomgeving, waaronder groen en uitzicht op groen, is erg belangrijk voor de mentale gezondheid. We zetten ons in voor een verbetering van bodem- en watersystemen. In het bijzonder richten we ons op de relatie tussen de waterbeschikbaarheid en droogteproblematiek versus drinkwaterwinning.

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie geeft weer wat we willen behouden in onze gemeente en waar we kansen zien voor veranderingen. Hierbij behouden we voldoende groen om onze leefomgeving gezond en klimaatbestendig te maken.

Gezondheid wordt belangrijker, met nadruk op bewegen en een schoon milieu. Groen in de openbare ruimte bevordert beweging en biedt verkoeling. Gemeente Wierden stimuleert groene tuinen en onderhoudt bestaand groen, hoewel een vervangingsopgave voor openbaar groen en klimaatadaptatie.

Warmteprogramma

Alle gemeenten leggen uiterlijk eind 2026 in een warmteprogramma vast welke wijken, buurten en dorpskernen voor 2035 van het aardgas afgaan en hoe. Dit kan gevolgen hebben voor de openbare ruimte. Met name bij de aanleg van een warmtenet wordt vooral ondergrondse ruimte ingenomen door leidingen met warm water naar woningen en bedrijven. Een warmtenet wordt niet als mogelijkheid benoemd in Wierden. Er zijn vooral veel kansen in gemeente Wierden voor het inzetten van individuele warmtepompen. De collectieve oplossing komt nergens naar voren als oplossing. Op een aantal locaties zijn er wél kansen voor (klein-) collectieve systemen. Dit kan relatief kleine gevolgen hebben voor de openbare ruimte. Bijvoorbeeld waar bodemwarmte gebruikt wordt.

Ontwerp-Groenvisie (2025-2033)

In de groenvisie staan ambities, doelstellingen en speerpunten. De ambities staan hieronder:

- Het groen draagt bij aan een klimaat adaptieve en gezonde omgeving.
- Het groen past bij de identiteit en de gewenste uitstraling.
- Het groen draagt bij aan de biodiversiteit.
- Het groen is van en voor de inwoners van Wierden.

Programma Klimaatadaptatie Wierden (2022-2028)

Een klimaatbestendig Wierden is voor belangrijke gemeenschappelijke functies bestand tegen toenemende weersextremen als gevolg van klimaatverandering. We creëren meer inzicht in de gevolgen en hoe we die het hoofd bieden, samen met alle belanghebbenden. Af en toe hinder of overlast, bijvoorbeeld door ondergelopen straten na een hoosbui, moeten we leren accepteren. We hebben er wel alles aan gedaan om de overlast tot een minimum te beperken.

De volgende opgaven zijn gedefinieerd in het Programma Klimaatadaptatie Wierden (2022-2028):

1. Gezond en groen wonen: terugdringen van risico op wateroverlast in stedelijk gebied. Het vasthouden, bergen (daar waar het valt) en afvoeren (naar daar waar het kan staan) van overtollig regenwater in bestaand stedelijk gebied. Verminderen bestaande verharding en meer groen/schaduw in de openbare ruimte;
2. Robuuste vitale infra en objecten: realiseren robuust netwerk van hoofdontsluitingswegen t.b.v. de toegankelijkheid voor calamiteitenverkeer;

3. Ontwikkelingen klimaatbestendig: opstellen van beleidskaders voor klimaatadaptieve nieuwbouw en herinrichting op openbaar en particulier terrein;
4. Betrokken en actieve mensen: versterken van de communicatie en het vergroten van de bewustwording over de gevolgen van klimaatverandering bij inwoners, scholen en bedrijven. Stimuleren van inwoners, scholen en bedrijven om eigen woning of perceel klimaatbestendig te maken en de biodiversiteit te versterken;

Adaptief landelijk gebied: verminderen van droogteschade aan bestaande natuur- en landgebruiksfuncties gedurende droge zomers.

Watertakenplan 2026-2029

Onze ambitie is een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte in 2050. We zijn op de goede weg. De basis is op orde en we werken aan een klimaatbestendige openbare ruimte.

Bij ieder inrichtingsproject houden we rekening met klimaatadaptatie en werken we volgens de hemelwater-trits met de voorkeursvolgorde: benutten en besparen, vasthouden en infiltreren, bergen en pas dan afvoeren van regenwater. Bij ruimtelijke ontwikkelingen staat het beleidsprincipe "Water en bodem sturend" centraal in Wierden. Het betekent dat water en bodem de leidende factoren moeten zijn bij het plannen en ontwikkelen van gebieden, in plaats van deze factoren achteraf aan te passen aan menselijke activiteiten.

Nieuwe aspecten zijn met name een nog duidelijkere afbakening van de (eigen) verantwoordelijkheden en de rol die perceeleigenaren zelf hebben ten aanzien van hemelwater (berging) en grondwater. Met het oog op klimaatverandering verhogen wij bij nieuwbouw en/of vervangende bouw de bergingseis van 40 naar 55mm. Daarnaast willen we de ingeslagen weg

ten aanzien van het stimuleren en enthousiasmeren van onze inwoners continueren en uitbreiden.

Mobiliteitsplan 2024-2030

Onze visie op verkeer hebben wij kort omschreven in drie kerndoelen. Deze kerndoelen helpen ons om de hoofdlijnen van ons verkeersbeleid vorm te geven.

Creëren van een gezonder (verkeers)-veilige leefomgeving.

Een gezonde en verkeersveilige leefomgeving is randvoorwaardelijk voor een prettige woon- en leefomgeving. Veilig en gezond van A naar B verplaatsen biedt een goede basis voor mobiliteitsbeleid. Daarbij is de aanpak van gevaarlijk punten belangrijk. Dit geldt zowel voor de locaties waar daadwerkelijk ongevallen gebeuren en voor locaties die gevaarlijk worden gevonden. Hierbij wordt vooral ook gekeken naar het voorkomen van ridragsbeïnvloeding is daarbij ook van belang.

Verbeteren van regionale en lokale bereikbaarheid.

Om prettig te kunnen wonen, werken en recreëren is een verkeersveilige en bereikbare leefomgeving belangrijk. Bereikbaarheid moet ook regionaal worden aangepakt. Samenwerking is daarbij erg belangrijk. Verder moet vooral worden ingestoken op het in balans brengen van vormgeving, functie en gebruik in balans zijn. De visie op de functie van wegen is daarbij erg belangrijk evenals de inrichtingskenmerken daarvan. Belangrijk onderdeel zijn ook de uitgangspunten voor parkeren en bereikbaarheid van voorzieningen.

Iedereen bereikbaar.

Met “iedereen bereikbaar moet vooral worden ingestoken op een bredere bereikbaarheid. We willen graag dat het openbaar vervoer voor iedereen toegankelijk is en bereikbaar is. We willen daarbij ook kijken naar nieuwe vervoersvoorzieningen als opvulling tussen eigen mobiliteitsvoorzieningen en het openbaar vervoer. Daarnaast is het belangrijk dat de ingerichte openbare ruimte ook voor iedereen toegankelijk is.

Uitvoeringsagenda duurzame ontwikkeling 2024 - 2027

In de uitvoeringsagenda staat bij ontwerpen, inrichten en beheer van de openbare ruimte:

- Stimuleren van circulair bouwen.
- Circulariteit waar mogelijk meenemen in de aanbesteding van projecten en bij projecten die herinrichting vragen van de omgeving, door deze bijvoorbeeld klimaatadaptief te maken.
- De grondstoffen en materialen die de gemeente gebruikt vastleggen in het Madaster materialenpaspoort om toekomstig hergebruik te waarborgen.
- Verkennen van duurzame ontwikkelingen voor wegenonderhoud. Pilots naar andere materialen, bijvoorbeeld duurzaam asfalt bij nieuwe wegen

Centrumvisies

Wierden (2021): Sfeer, beleving & ontmoeting: op sommige plekken is de belevingswaarde van de openbare ruimte of de gevelkwaliteit niet optimaal, o.a. door obstakels en geparkeerde fietsen in de looproutes.

Veel ondernemers zouden graag extra terrassen zien, maar ook de verlichting is een aandachtspunt. De Oale Markt is het historische focuspunt in het centrum. De inrichting van deze ontmoetingsplek moet aan de hoogste eisen voldoen, inclusief waar mogelijk extra horeca. Ook de verblijfswaarde van het Binnenhof kan worden versterkt middels extra horeca, met aantrekkelijke terrassen.

Bereikbaarheid en parkeren: worden relatief hooggewaardeerd door bezoekers, maar in de winkelstraten is het autoverkeer soms hinderlijk voor voetgangers en fietsers. Het fietsparkeren is onvoldoende geordend. Bereikbaarheid per auto is essentieel voor centra als Wierden.

Enter (2021): Sfeer, beleving & ontmoeting: door de recente herinrichting is (wordt) de belevingswaarde van de openbare ruimte sterk verbeterd. Wel is het gevoelbeeld vaak kwalitatief matig. Enige extra horeca (met terrassen) kan de Pleinen op termijn extra wervingskracht geven. De parkeerlocatie Pastoor Heimerikxstraat is ook van belang voor evenementen.

Bereikbaarheid en parkeren: worden relatief hooggewaardeerd door bezoekers, maar in de Dorpsstraat is het autoverkeer soms hinderlijk voor voetgangers en fietsers. Bezoekers moeten worden 'verleid' om hun auto op de grotere parkeerlocaties te parkeren. Het fietsparkeren is onvoldoende geordend, maar door de herinrichting (lopend) komt hierin wel verbetering. Het is evenwel een blijvend aandachtspunt, vanwege de groei van het fietsgebruik.

Beleidsplan Wegen 2022-2026

Als het beschikbare budget voor onderhoud lager is dan het benodigde budget, dan zal het noodzakelijk onderhoud uitgesteld worden. Het is dan

wenselijk om prioriteiten te stellen. Het beschikbare budget wordt dan verdeeld over de wegvakonderdelen die conform het beleid prioriteit hebben. Voor wegbeheer gaat duurzaamheid vooral om de technische duurzaamheid, zoals investeren in vervangingen om op langer termijn goedkoper uit te zijn. De prioritering op voet- en fietspaden komt voort uit de kwetsbaarheid van de doelgroep. Een kleine hobbel of verzakking kan hier grotere gevolgen hebben dan op een rijbaan. Er zit een verschil tussen vervangingen (rehabilitaties) en reconstructies. Bij vervangen wordt hetzelfde profiel teruggelegd met dezelfde materialen, maar dan nieuw. Bij een reconstructie worden ook vaak andere disciplines betrokken, wordt de indeling aangepast. Een reconstructie wordt dan ook vaak integraal als een project uitgevoerd, het drukt daarmee niet op de onderhoudsbudgetten. Voor vervangingen en reconstructies worden aparte investeringsgelden aangevraagd.

Speelplaatsenbeleidsplan (2023)

Speerpunten van het beleid zijn:

- Naast spelen krijgen bewegen, ontmoeten en sporten voor alle leeftijden meer aandacht bij inrichting van de openbare ruimte. Er is hiervoor ook voldoende budget en tijd.
- Plekken moeten elkaar gaan versterken in een buurt en gebruikers uitnodigen om op pad te gaan (onderhoud).
- De routing tussen plekken en voorzieningen krijgt meer aandacht. Door deze leuker en beter te maken wordt buiten op pad gaan en bewegen gestimuleerd.
- De inrichting van plekken gaat voor meer variatie, uitdaging en sfeer zorgen ze worden uitnodigend voor samen bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

- De gemeente gaat een andere aanpak hanteren en geeft daarbij een deel van de plekken uit handen aan inwoners
- Het streven is om bij de inrichting oog te hebben voor doelstellingen zoals vergroening, waterinfiltratie, biodiversiteit, verkoeling, circulair werken, inclusie, sociale interactie en bewegen.
- Er wordt gekeken hoe sportvelden en activiteitsaanbieders een functie kunnen vervullen bij het aanbod in de buitenruimte.

capaciteit, om tegemoet te komen aan beeldkwaliteit criteria en klachten te voorkomen. Zoals in de conclusie beschreven is er te weinig materieel om de huidige taakstelling voor reiniging uit te voeren.

Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2027

Het doel van openbare verlichting in de gemeente is het bevorderen van de veiligheid en leefbaarheid in de openbare ruimte, gedurende de duisternis, waarbij het energieverbruik zo laag mogelijk dient te zijn tegen economisch verantwoorde kosten. Er wordt gestreefd naar duurzame oplossingen. De functie van de openbare ruimte bepaalt hierbij de kwaliteitscriteria van de verlichting.

Beheerplannen

Beheerplan Reiniging

Het doel van het beheerplan reiniging is om inzichtelijk te krijgen wat de kosten zijn van de werkzaamheden met betrekking tot reiniging voor de gemeente Wierden. Hierin wordt ook het benodigde materiaal en de benodigde capaciteit uitgerekend voor het uitvoeren van de werkzaamheden. In algemene zin geldt de aanbeveling om arbeid en materieel capaciteit te vergroten tot of nabij de berekende benodigde